

Vastuullinen ja kestävä vaatesuunnittelu

ANNARIINA RUOKAMO
annariina.ruokamo@lab.fi

KUKA OLEN?

- Vaatesuunnittelija (Taiteen maisteri, Lapin yliopisto 2016)
- Työkokemus suunnittelijana ja vastuullisuusvastaavana
- Nykyisyys: työskennellyt päätoimisesti LAB-ammattikorkeakoulussa syksystä 2019 alkaen
 - Puettavan muotoilun sivutoiminen opettaja 2017 alkaen
 - TKI-asiantuntija (Telaketju 2 -hanke)
 - Projektipäällikkö (KISU - Tuotekehityksellä pitkää ikää ja kierrätettävyyttä -hanke)
 - Projektipäällikkö (UOMA - Uudistuva osaaminen muotoilun ja visuaalisen viestinnän alalla -hanke)
 - LABin Tekstiilien ja muovien materiaalikierrot -tutkimustiimin jäsen
- **Tässä puheenvuorossa käsittelen vaatesuunnittelijan valtaa ja vastuuta osana kestäväää ja vastuullista vaateteollisuutta.**

VASTUULLISUUDEN MÄÄRITELMÄ

- Vastuullisuuden määritelmän haasteita:
 - voi tarkoittaa eri asioita eri ihmisille - mielletään usein arvopohjaiseksi kysymykseksi
 - **Viherpesu:** tyhjät lupaukset vastuullisuudesta
- Sanan alkuperä: **sustain** + **ability** = the **ability** to **sustain**
- Suomen kielen suora käänös vastuullisuus = *responsibility*
- Kestävyys = *sustainability*

VASTUULLINEN VAATE

=

EKOLOGISUUS

EETTISYYS

LÄPINÄKYVYYS

KIERTOTALOUS

"Sustainable Fashion
is a **paradox.**"

Sandy Black

“Phrases such as “environmentally friendly” are misleading. Nothing we make is friendly, so to speak, **to the environment.**

Mother Nature would not be pleased.”

John R. Ehrenfeld, Routledge Handbook of Fashion

“ Every designer has **an impact**,
Every designer has **a power.** ”

PIKAMUODIN YMMÄRTÄMINEN

Ilmiö verrattavissa pikaruokaan: perustuu samaan nopeuden ja volyymin periaatteeseen

Teollinen vallankumous mahdollisti pikamuodin synnyn: muoti demokratisoitui – yhä useammalle mahdollisuus olla muodikas yhteiskunnallisesta statuksesta huolimatta.

Toisaalta jotkut historioitsijat uskovat teollisen vallankumouksen syntyneen rajusti kasvavan kysynnän seurauksena.

Kuluttaminen lähti huimaan nousuun, se on kiihtynyt vuosikymmen toisensa jälkeen, eikä vielä näytä laantumisesta.

90-luvulla lyhyt *hitaan muodin* kausi: kuluttajien tietoisuus lisääntyi vaateteollisuuden ongelmien tullessa päivänvaloon.

Useat suuryritykset jäivät kiinni lapsityövoiman käytöstä: käynnistyi keskustelu muodin tuotantoketjujen heikoista työoloista.

Silti muodin systeemi on säilynyt yhä samana (tosin alati nopeutuvana) ja pikamuoti on tuon lyhyen ajanjakson jälkeen elänyt valtakauttaan.

How Fast Fashion Is
Destroying the Planet

**Fashion industry's carbon impact bigger
than airline industry's**

Suomalaiset tekivät Triplan
uusissa pikamuotiketjuissa
kansainvälisen myyntiennätyksen

Pikamuoti koukuttaa ja on sisäisesti tapa
hallita tunteita – Professori: Se vertautuu
pikaruokaan ja kertakäyttökulttuuriin

**Destroying Unsold Clothes Is Fashion's Dirty
Secret. And We're Complicit.**

Pikamuoti on vuoden turhake – yhden
vaatekilon valmistamiseen 3 kiloa
kemikaaleja, 70 prosenttia vaatteista
kaatopaikoille ja polttoon

Harva tietää halpavaatteen todellisen
hinnan: Pikamuoti saastuttaa enemmän
kuin lento- ja laivaliikenne, koska vaatteita
ei tehdä kestäväksi

**Burberry burns bags, clothes and
perfume worth millions**

*H&M, a Fashion Giant,
Has a Problem: \$4.3
Billion in Unsold Clothes*

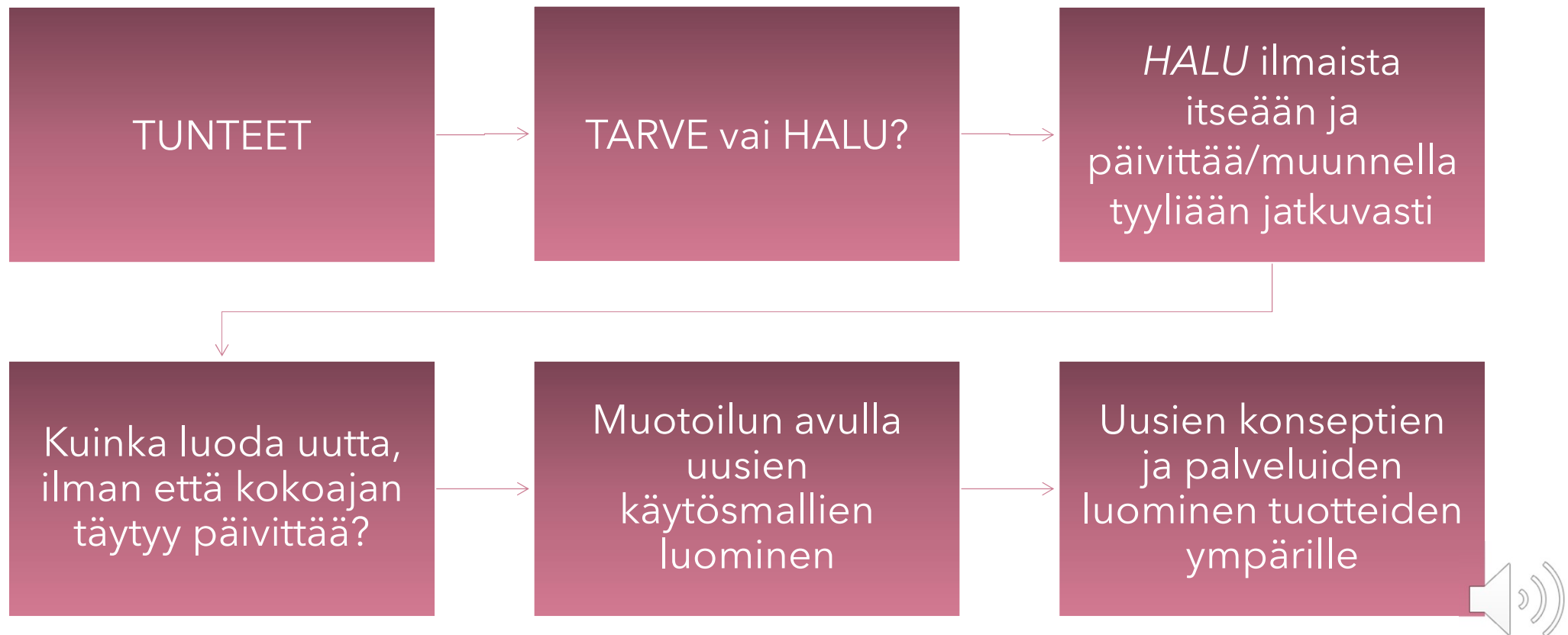

KULUTAMMEKO HALUSTA VAI TARPEESTA?

KULUTAMMEKO HALUSTA VAI TARPEESTA?

SUUNNITTELEMMEKO HALUUN VAI TARPEESEEN?

NYKYINEN LINEAARINEN MALLI

MATERIAL PRODUCTION

DESIGN

MANUFACTURING

RETAIL

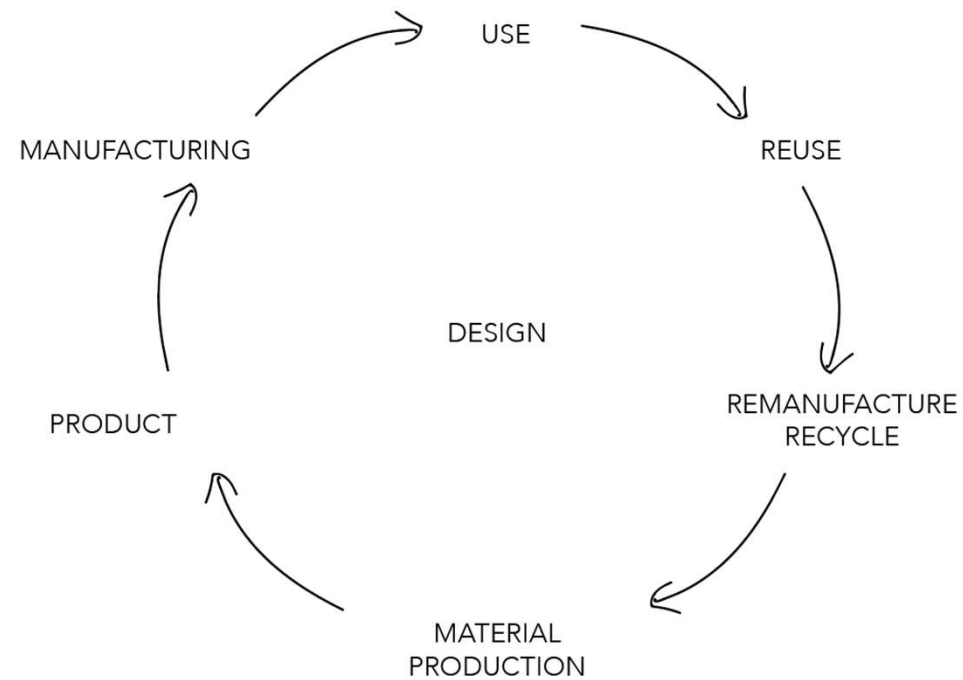
USE

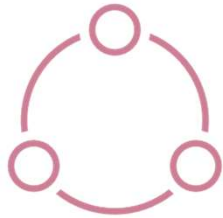

DISPOSAL

TULEVAISUUDEN MALLI: KIERTOTALOUS

“CIRCULAR FASHION”

Kiertotalouden mukaisessa vaatesuunnittelussa jäte ja päästöt on suunniteltu pois. Tämän lisäksi tuotteet, raaka-aineet ja materiaalit ovat kierrossa mahdollisimman pitkään.

Tämä voidaan saavuttaa uudelleenkäytön, kierrätyksen ja luonnon systemien regeneroinnilla.

KIERTOTALOUDEN MUKAINEN SUUNNITTELU

- Jopa 80% tuotteen ympäristövaikutuksista määritetään jo suunnitteluvaiheessa.
- Vastuullinen ja kiertotalouden mukainen suunnittelu kattaa tuotteen koko elinkaaren suunnittelusta tuotantoon, logistiikkaan, jälleenmyyntiin, käyttöön, uudelleenkäyttöön ja lopulta kierrätykseen tai tuotteen hävittämiseen.
- Kierrätettävyyttä huomioiva suunnittelu edellyttää myös kierrätysprosessien ymmärtämistä: vaatteissa paitsi päämateriaalin, myös muiden komponenttien kierrätys ja erottelemisen tulee huomioida (Design for disassembly)

KIERRÄTETTÄVYYDEN SUUNNITTELU

- Kierrätettävyyden huomioimisessa suunnittelijan tulee suosia materiaaleja, jotka ovat kierrätettävissä nykyisillä tai tulevaisuuden kierrätysprosesseilla - esim. monomateriaalit
- Pelkkä monomateriaalistrategia yksistään on heikko lähtökohta kokonaisvaltaisen vastuulliselle suunnittelulle, sillä tuotteen **käytöllä** on merkittävä vaikutus ympäristövaikutusten kannalta.
- Suunnittelijan tulee suunnitella **todelliseen tarpeeseen** ja **käyttötarkoituksen** huomioiden.
- On arvioitu, että vaateteollisuuden kasvihuonepäästöt laskisivat peräti 40%, mikäli vaatteita käytettäisiin kaksi kertaa enemmän kuin nykyään.
- Muutos kuluttamisessa on välttämätön – suunnittelijat voivat näyttää tietä.

VASTUULLISEN JA KESTÄVÄN SUUNNITTELUN MUISTILISTA

Design for problem solving - ongelmanratkaisu

Design for low waste - jätteettömyyteen tähtäävä suunnittelu

Design for need - suunnitteleminen tarpeeseen

Design for use - käyttötarkoituksen huomioiminen

Design for recycling - kierrätettävyyden suunnittelu

Design for disassembly - komponenttien eroteltavuuden suunnittelu
kierrätyksen mahdollistamiseksi

Design for regenerate - eheyttävä suunnittelu, joka "antaa enemmän
kuin ottaa"

Tuotesuunnittelulla pitkää ikää ja kierrätettävyyttä.

MUOTOILIJAN OPAS 1.0. JULKAISTAAN 18. HELMIKUUTA 2021

- Syksyllä 2019 käynnistyneessä hankkeessa keskitytään kiertotalouden mukaiseen tuotesuunnitteluun.
- KISU -hankkeessa on järjestetty mm. alueen toimijoille suunnattu kiertotalouden mukainen tuotesuunnittelu - koulutus ja toteutettu menestyksekkäästi kiertotalouden mukaiseen liiketoimintaan ohjaavia yrityscaseja.
- Hankkeen loppuseminaarissa 18.2.2021 julkaistaan hankkeessa luotu Muotoilijan opas kiertotalouden mukaisen tuotesuunnittelun toteuttamiseksi.

Tuotesuunnittelulla pitkää ikää ja kierrätettävyyttä.

MUOTOILIJAN OPAS 1.0. JULKAISTAAN 18. HELMIKUUTA 2021

SEURAA INSTAGRAMISSA @KISUCIRCULAR

KIITOS!

ANNARIINA RUOKAMO

annariina.ruokamo@lab.fi

+35844 7085 209